

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Totaluri de instruire, dezvoltare profesională și activitate științifică

Pe 27 februarie 2020, Senatul Academiei de Administrare Publică s-a convocat în ședință, prezidată de președintele acestuia, Oleg BALAN, rectorul Academiei, doctor habilitat, profesor universitar.

Membrii Senatului au examinat activitatea organizațional-metodică și de instruire la programele de master, realizată în semestrul I al anului de studii 2019-2020. Informația a fost prezentată de Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, decan al Departamentului studii superioare de master. Potrivit raportului, actualmente, la Academia de Administrare Publică își fac studiile 346 de studenți-masteranzi. Rezultatele academice ale studenților constituie peste 90 de procente. Orele planificate pentru semestrul întâi al anului de studii s-au realizat integral.

O altă chestiune de pe ordinea de zi s-a referit la realizarea procesului de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice în anul 2019. Aurelia ȚEPORDEI, director al Departamentului dezvoltare profesională, a menționat în raportul respectiv că în perioada de referință au fost realizate 70 de cursuri de dezvoltare profesională a personalului la comanda de stat, în cadrul cărora au fost instruiți 1627 de funcționari publici, s-au desfășurat 7 activități de in-

struire în baze contractuale. În colaborare cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) au fost organizate 8 cursuri. Începând cu anul 2016, Academia prestează servicii de instruire la distanță. În total, pe parcursul anului trecut la AAP și-au perfecționat cunoștințele 2813 persoane.

Silvia DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, șefa Direcției știință și doctorat, a prezentat un raport cu privire la realizarea planului de activitate științifică în anul 2019.

Totodată, Senatul a aprobat planul de activitate științifică al Academiei pentru anul 2020.

În cadrul ședinței, de asemenea, au fost aprobate rezultatele inventarierei patrimoniului Academiei în anul

2019, despre care a raportat președintele comisiei centrale de inventariere, Serghei PALHOVICI, doctor, conferențiar universitar interimar, șeful Catedrei științe administrative.

S-au operat modificări în nomenclatorul și tarifele serviciilor contra plată executate și prestate de către Academia de Administrare Publică (informație - Rodica SOBIESCHI-CAMERZAN, șefa Direcției informare și documentare/Bibliotecă).

Sergiu VLĂDICĂ

Mesaj de felicitare cu prilejul Zilei Internaționale a Femeii

Mult stimate angajate ale Academiei de Administrare Publică!

Ziua Internațională a Femeii, sărbătorită pe întregul mapamond, în luna lui Mărțișor, întruchipează o simbioză feerică a Femeii cu însăși renașterea și învierea naturii în prag de primăvară, ca simbol al continuității vieții pe pământ, al iubirii, purității spirituale, al jertfei și dăruirii de sine. Chipul femeii a fost mereu proslăvit și zeificat de-a lungul timpurilor de marii poeți, compozitori și pictori ai lumii. Ca misiune supremă de procreare a umanității, Femeia face ca această zi să devină cea mai plină de căldură sufletească, de iubire și dragoste umană și spirituală, calități ce înfrumusețează, zi de zi, întreaga noastră viață.

Cu ocazia Zilei de 8 Martie transmitem tuturor domnișoarelor și doamnelor din cadrul Academiei de Administrare Publică cele mai sincere felicitări și frumoase urări de bine, sănătate, prosperitate D-voastră și familiilor D-voastră, care vă dedați cu atâta sârguință și perseverență perfecționării continue a procesului de studii și instruire, crearea condițiilor optime în

instituție. Aprecieri înalt aportul Dumneavoastră la promovarea științei administrative în vederea modernizării serviciului public întru binele societății de azi și de mâine.

De asemenea, adresăm calde felicitări angajatelor din autoritățile publice centrale și locale, multe dintre care sunt absolvente ale Academiei noastre, mulțumind pentru efortul depus în serviciul cetățenilor.

**Senatul, Rectoratul,
Asociația sindicală a Academiei**

Întrevedere cu Președintele Comisiei de la Veneția

Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a avut o întrevedere cu Președintele Comisiei de la Veneția, Gianni Buquicchio, aflat într-o vizită în țara noastră.

Oficialii au constatat interacțiunea activă dintre Comisie și conducerea țării noastre în domeniul implementării reformelor necesare. Interlocutorii au fost unanimi în opinia că Moldova este unul dintre cei mai de încredere parteneri și „clienți” ai Comisiei de la Veneția.

De asemenea, șeful statului și-a exprimat convingerea că, având susținerea experților din partea Comisiei Consiliului European, se va reuși identificarea soluțiilor optime pentru a introduce modificări în legislația în vigoare, la momentul oportun.

Igor Dodon a apreciat înalt întrevederea cu domnul Buquicchio

de la finele lunii ianuarie, la Strasbourg, în cadrul căreia partea moldovenească și-a reiterat angajamentele internaționale privind implementarea reformelor.

La rândul său, președintele Comisiei de la Veneția a apreciat înalt discuțiile pe care le-a avut în Parlamentul și Guvernul de la Chișinău, exprimându-și încrederea că reformele din țara noastră vor fi realizate cu succes.

Totodată, Igor Dodon i-a comunicat dlui Buquicchio că a înaintat în Parlament, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege pentru modificarea Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în baza recomandărilor Comisiei de la Veneția și a opiniei Directoratului general Drepturile Omului și Statul de Drept al Consiliului European.

Președintele țării a subliniat că prin acest proiect se dorește ajustarea conceptului de alegere a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii potrivit standardelor internaționale.

Prima vizită oficială a Președintelui Parlamentului Moldovei în Armenia

Relațiile dintre Republica Moldova și Armenia au un potențial mare care urmează să fie valorificat în beneficiul locuitorilor celor două țări, a declarat Președintele Parlamentului Zinaida Greceanii la întrevederea cu Președintele Adunării Naționale a Republicii Armenia Ararat Mirzoian. Oficialii au menționat deschiderea și interesul pentru preluarea experienței și bunelor practici de reforme implementate cu succes.

Zinaida Greceanii a exprimat respectul pentru modul în care Armenia își păstrează și valorifică tradițiile, inclusiv prin implicarea activă a diasporei armene, precum și pentru politicile economice implementate de autoritățile de la Erevan. Ea a exprimat convingerea că vizita oficială la Erevan va impulsiunea cooperarea între cele două țări. În context, Președintele Parlamentului a adresat Grupului de prietenie parlamentară cu Moldova al Adunării Naționale a Armeniei o invitație de a efectua o vizită la Chișinău.

La rândul său, Ararat Mirzoian a remarcat că relațiile dintre popoarele noastră numără mai multe secole, iar Armenia este interesată să le dezvolte în continuare în toate sferile – politică, umanitară, comercial-economică etc. De asemenea, Președintele Adunării Naționale a Republicii Armenia a exprimat

disponibilitatea de a împărtăși experiența Armeniei în ce privește procesele de integraționiste.

Întrevedere a președinților Legislativelor a fost succedată de întâlnirea delegațiilor în format extins, la care au participat membrii delegației Parlamentului Republicii Moldova, speakerul și vicespeakerii Adunării Naționale din Armenia, precum și conducători ai fracțiunilor parlamentare din Parlamentul armean.

Zinaida Greceanii a înscris un mesaj în Cartea oaspeților de onoare ai Adunării Naționale a Republicii Armenia. Cei doi Președinți de Parlament au plantat un arbore în Parcul Adunării Naționale, conform tradiției locale.

Președintele Parlamentului Zinaida Greceanii a efectuat, în fruntea delegației Parlamentului Republicii Moldova, o vizită oficială în Armenia, la invitația Președintelui Adunării Naționale a Republicii Armenia Ararat Mirzoian.

Asigurarea în agricultură – pe ordinea de zi a Guvernului

Premierul Ion Chicu a convocat o ședință pentru a examina aplicarea mecanismului de asigurare în agricultură. La ședință a participat ministrul Ion Perju, directorul AIPA și alți responsabili.

A fost discutat modul nesatisfăcător în aplicarea mecanismului de asigurare de către agricultori, examinat cadrul normativ național din domeniu și experiența insuficientă pe această dimensiune.

Ministrul Perju a informat premierul despre faptul că echipa ministerului finalizează proiectul de lege menit să reglementeze clar activitatea de asigurare în agricultură și a propus să fie folosit ca element stimulator instrumentul de subvenționare gestionat de AIPA.

Ion Chicu a solicitat responsabililor să finalizeze urgent proiectul menționat și să prezinte o foaie de parcurs pentru aplicarea lui.

* * *

Premierul Chicu a mers în satul Molești, raionul Ialoveni, unde s-a întâlnit cu un grup de primari și localnici. Șeful Executivului a apreciat capacitatea de mobilizare a locuitorilor satului Molești: „Nu am mai întâlnit vreo localitate în care contribuția oamenilor să fie atât de masivă - 7 milioane de lei în ultimii 10 ani. Molești poate fi exemplu pentru alte sate.”

Primarii au informat șeful Guvernului despre problemele cu care se confruntă în dezvoltarea localităților administrate: gazificarea satului Hansca, apeductul și canalizarea în satele Dănceni, Sociteni și Mileștii Mici, renovarea Casei de cultură la Țipala și reabilitarea drumurilor de acces din majoritatea localităților din raionul Ialoveni.

Administrația publică în atenția tinerilor cercetători

Tinerii cercetători se implică tot mai activ în procesul de cercetare a științelor administrative din cadrul Academiei de Administrare Publică, ceea ce a determinat lansarea acum cinci ani a conferințelor științifico-practice internaționale anume pentru tinerii cercetători. Din an în an, conferințele, devenite tradiționale, sunt tot mai solicitate, la ele participând tineri cercetători din țară și de peste hotare.

Pe 28 februarie curent, la Academia de Administrare Publică și-a desfășurat lu-

cum și crearea rețelelor de cercetare la nivel național și internațional între tinerii cercetători – studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre didactice debutante.

cările ce-a de-a VI-a ediție a Conferinței științifico-practice internaționale cu genericul **„Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice”**, moderată de Angela ZELENSCHI, doctor, conferențiar universitar, Academia de Administrare Publică. La conferință au participat cadre didactice, doctoranzi și studenți-masteranzi ai Academiei de Administrare Publică, tineri cercetători de la alte instituții de învățământ superior din Republica Moldova, precum și din România, Ucraina, Rusia și alte state.

Scopul forului științific a fost de a susține și încuraja dezbaterile academice, pre-

În deschiderea conferinței, prorectorul Academiei de Administrare Publică, Aurel SÎMBOTEANU, doctor, conferențiar universitar, a menționat faptul că activitățile de instruire de la Academie sunt însoțite de cercetarea științifică, care se efectuează în cadrul catedrelor, a școlii doctorale, a proiectelor naționale și internaționale. Academia acordă o deosebită atenție tinerilor cercetători, care contribuie la dezvoltarea științei administrației. Domnia sa a apreciat importanța tematicii actualei ediții a conferinței, ea fiind interesantă și în consonanță cu procesele de reformare ce au loc în administrația pu-

blică din republica noastră.

Cei prezenți au fost salutați de Elvira ZEYTULAEVA, doctorandă, Institutul Regional de Administrare Publică din Odessa, Ucraina, și Victor AMBROCI, masterand, Academia de Administrare Publică.

În ședința plenară a reuniunii au prezentat rapoarte Liliana PALIHOVICI, doctorandă, Academia de Administrare Publică, Președintele Asociației Obștești „Institutum Virtutes Civilis” – „Rolul autorităților publice în asigurarea durabilității financiare a organizațiilor societății civile în Republica Moldova”; Cătălin-Gabriel DONE, masterand, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București,

Romania - „Întărirea capacității administrative în Republica Moldova – dezvoltarea sistemului de autonomie locală”; Oksana YELCHIEVA, doctorandă, Institutul

Regional de Administrare Publică din Odessa, director Departament asistență socială a populației din cadrul Administrației publice a regiunii Nicolaev, Ucraina - „Со-

здание системы специализированных услуг для лиц пострадавших от домашнего насилия: опыт Украины”; Alina ALIMGAFAROVA, doctorandă, Universitatea de Stat din Bashkortostan, Rusia - „Повышение престижа и социальной привлекательности государственной гражданской службы в российском обществе”.

În continuare, tinerii cercetători au făcut schimb de opinii și experiență practică în cadrul a trei ateliere de lucru cu tematicile: „Instituții și mecanisme în reformarea administrației publice”, „Probleme actuale privind administrația publică locală”, „Dimensiuni socio-economi-

ce și de drept în administrația publică”.

Materialele conferinței urmează a fi publicate într-un volum aparte.

Ion AXENTI

Acord de colaborare, semnat de Academia de Administrare Publică și Ministerul de Interne

Rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar aflat pe 25 februarie curent, într-o vizită de lucru la Ministerul de Interne, a avut o întrevedere cu ministrul Pavel VOICU, în cadrul vizitei fiind discutate perspectivele de colaborare între ambele instituții.

Ministrul Pavel Voicu a menționat relațiile deosebite care s-au stabilit de-a lungul timpului între Ministerul Afacerilor Interne și Academia de Administrare Publică, apreciind calitatea studiilor la Academie atât la nivel de dezvoltare profesională cât și la nivelul studiilor de masterat, dumnealui fiind și absolvent

al acestei instituții, promoția 2007.

Rectorul AAP, Oleg Balan, a vorbit despre importanța studiilor pentru funcționarii publici, despre prestațiile profesorilor în auditorii și necesitatea unificării eforturilor în domenii de interes comun, precum ar fi: participarea la

evenimente de interes comun (conferințe, mese rotunde), dezvoltarea și realizarea programelor de instruire desfășurate în comun, crearea condițiilor pentru efectuarea stagiului de către studenții AAP în cadrul subdiviziunilor ministerului.

Din delegația AAP au fă-

cut parte Aurelia ȚEPORDEI, directoarea Departamentului dezvoltare profesională, și Dinu MANOLE, șeful Direcției relații internaționale. Din partea Ministerului de Interne, la întrevedere au participat secretarul de stat, Sergiu GOLOVACI, șeful Direcției politici de personal și învățământ, Nicolae VASCAUȚAN, și șefa Direcției relații Internaționale, Ina BOGATIN.

În finalul întâlnirii, a fost semnat un Acord de colaborare în care au fost stipulate domeniile de cooperare între părți.

Dinu MANOLE,
șeful Direcției
relații internaționale

Formarea formatorilor în domeniul evaluării impactului proiectelor de acte normative

În perioada 24-27 februarie 2020, în cadrul Academiei de Administrare Publică s-a desfășurat cursul de formare a formatorilor în domeniul evaluării impactului în pro-

analizei impactului.

Această inițiativă vine drept suport în vederea punerii în aplicare a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 23/2019 cu privire

Guvernului nr. 1230/2006. Potrivit prevederilor acestei Metodologii, realizarea analizei inițiativei de elaborare a actului normativ, conform rigorilor analizei ex-ante și analizei impactului de reglementare a activității de întreprinzător, este expusă în baza unui document unic - analiza impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative.

Instruirea a avut ca scop să formeze și să dezvolte capacitățile unui grup de formabili, reprezentanți ai instituțiilor de cercetare și educaționale, ale reprezentanților Cămarilor de Stat, membrilor Grupului de lucru al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, membrilor Secretariatului de evaluare a impactului de reglementare, reprezentanților

organizațiilor non-guvernamentale care oferă expertiza în domeniul politicilor publice și analizei impactului și experți independenți.

Obiectivul formării de formatori este de a transmite cunoștințele de evaluare a impactului formatorilor locali, în special de la Academia de Administrare Publică, care să le permită să furnizeze cursuri de evaluare a impactului pe baze regulate funcționarilor publici și altor părți interesate.

Suportul metodologic al acestei formări este oferit de Development Alternatives Inc., reprezentat la această formare de expertul european în domeniul politicilor publice și al evaluării impactului, co-fondatorul Institutului de Analiză a Impactului, domnul Erik AKSE.

Liubovi PRODAN-ȘESTACOVA,
doctor, conferențiar
universitar interimar,
șefa Secției managementul
calității

cesul de fundamentare a proiectelor de acte normative. Această instruire face parte din proiectul de asistență tehnică, realizat de Unitatea de Implementare a Proiectului Băncii Mondiale „Ameliorarea competitivității” în vederea creării și dezvoltării capacităților de aplicare a

la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative. Metodologia în cauză a intrat în vigoare la 19 octombrie 2019, substituind Metodologia de analiză a impactului de reglementare, aprobată prin Hotărârea

Diaspora, migrație, dezvoltare și reintegrare

Deși discuțiile cu privire la diasporă, migrație și dezvoltare au devenit din ce în ce mai proeminente în ultimii ani, domeniul politicilor și programelor este încă la o etapă incipientă. Prin urmare, una dintre sarcinile actuale ale autorităților publice în domeniul gestionării migrației constă în integrarea componenței de migrație în strategiile de dezvoltare, iar datorită cursurilor de instruire în acest domeniu încercăm să scoatem în evidență cele mai potrivite soluții pentru valorificarea cât mai deplină a efectelor migrației.

În context, Academia de Administrare Publică, în parteneriat cu Proiectul Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL) al Programului Națiunilor

Unite pentru Dezvoltare în Moldova, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, desfășoară cursuri de instruire „Diaspora, migrație, dezvoltare și reintegrare” destinat funcționarilor publici/persoanelor responsabile de domeniul diasporei, migrației și dezvoltării din cadrul autorităților publice locale.

În cadrul acestui curs, participanții își vor consolida cunoștințele, vor dezvolta abilități și modela atitudini pentru asigurarea funcționalității eficiente a cadrului strategic și operațional al domeniului diaspora, migrație și dezvoltare la nivel local.

Astfel, ca și rezultat al participării la instruire,

funcționarii vor fi capabili să identifice tendințele migraționale la nivel național,

impactul migrației asupra dezvoltării economice și sociale și asupra pieței muncii, vor înțelege etapele-cheie pentru integrarea eficientă a migrației în dezvoltarea locală etc.

Cursul va fi prestat de cadre didactice cu vastă

experiență în domeniu care vor stimula implicarea activă a participanților prin utilizarea metodelor andragogice moderne, iar obținerea acestor

abilități va fi confirmată printr-un certificat de absolvire a cursului de dezvoltare profesională.

Viorica ȚĂRĂLUNGĂ
specialist principal,
Departamentul
dezvoltare profesională

Managementul conflictelor

Conflictul presupune tensiune, încordare și o oarecare rivalitate. Conflictul împarte subiecții în două tabere care au ca scop câștigarea controlului asupra situației. Cum rezolvăm această dilemă - abandonăm situația sau ne angajăm în conflict? Frecvența conflictelor în cadrul organizațiilor/instituțiilor determină necesitatea unor instrumente, me-

canisme și competențe care să asigure eficiența gestionării, reglementării și soluționării acestora. La nivel general, majoritatea organizațiilor/instituțiilor se confruntă cu diverse probleme în procesul managementului conflictelor, deoarece nu dispun de instrumentele, resursele (inclusiv umane, experți, specialiști în domeniu) și structurile necesare pen-

tru a gestiona situația de criză sau conflict.

Reieșind din importanța și actualitatea subiectului menționat sus, în perioada 20 - 21 februarie curent, Academia de Administrare Publică a desfășurat cursul de dezvoltare profesională „Managementul conflictelor”, destinat funcționarilor publici din cadrul autorităților administrației publice centrale. Scopul instruirii l-a constituit dezvoltarea competențelor profesionale ale participanților la curs necesare pentru soluționarea constructivă a situațiilor conflictuale cu care se confruntă în activitatea profesională.

Demersul didactic este bazat pe cooperarea din-

tre formatori și participanți prin aplicarea metodelor de predare interactivă și desfășurarea activităților practice. Programul de instruire este pregătit și livrat de formatori cu o vastă experiență în domeniu, care vor facilita dezvoltarea competențelor funcționarilor și totodată vor asigura confort psihologic participanților la curs.

hologic participanților la curs.

Aliona GÂȚU,
specialist principal,
Departamentul
dezvoltare profesională

Masteratul de la Academie este o cale sigură pentru afirmarea profesională

Am susținut prima sesiune în cadrul studiilor de masterat, programul *Anticorupție*, la Academia de Administrare Publică și am înțeles că aceste studii sunt foarte importante pentru afirmarea mea profesională.

În luna iulie 2019, am absolvit Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, obținând titlul de „Licențiat în drept”. După absolvire am

fost repartizat la serviciu în calitate de ofițer principal de investigații. Din atribuțiile mele funcționale fac parte și evaluarea riscurilor de corupție în cadrul Inspectoratului General al Poliției, prevenirea și combaterea acestui flagel, a actelor conexe corupției, inclusiv și a faptelor de comportament corupțional.

Așadar, fiind un tânăr adept al respectării disciplinei de serviciu, ordinii sociale și, nu în ultimul rând, a prevederilor legislative în vigoare, am decis să urmez următoarea treaptă a cunoștințelor, ciclul doi, studii de masterat, și am optat pentru un domeniu mai specific decât unul general, de profesionalizare, care să se îmbine exact cu activitatea mea profesională.

Analizând mai multe instituții superioare de învățământ, am ajuns la concluzia că cea mai indicată

este Academia de Administrare Publică, aceasta fiind o instituție de învățământ superior ce are menirea de a pregăti specialiști calificați pe dimensiunea necesităților sociale, instituite de modificările care au loc în procesul reorganizării politice, sociale, dar și de altă natură.

Din procesul orelor de studii, am avut deosebită plăcere să-l cunosc pe dl Boris Negru, doctor în drept, conferențiar universitar care, din primele ore, a dat dovadă de o experiență vastă în domeniul care-l profesează, ceea ce i-a reușit ca pe parcurs să ne ofere cunoștințe profunde și de cercetare în domeniul metodologiei dreptului.

Studiind disciplina „Răspunderea contravențională și penală a funcționarilor publici și a demnitarilor”, predată de Sergiu Cernomoreț, care prin darul său de a inspira discipo-

lii, ne determină să muncim continuu, ceea ce a lăsat amprenta pozitivă și în procesul formării personalității mele.

În context, menționez că, aflându-mă la început de cale de studii de masterat în domeniul ales, am conștientizat că profesorii, prin structurarea studiilor în module, ne oferă posibilități deosebite să descoperim lucruri noi care să ne fie de folos în activitatea ce urmează, transformă relația cu profesorii în una de comunicare deschisă, amicală și amiabilă, urmărind un singur scop – să ne formeze ca personalități. Aceasta mă convinge categoric că am ales cea mai bună cale pentru o carieră profesionistă și recomand celor din anturajul meu: o bună afirmare pe calea vieții o puteți face anume prin studiile de la Academia de Administrare Publică.

Igor SOROCEANU,
ofițer principal de
investigații,
Ministerul Afacerilor Interne

Stimată redacție!

Multe lucruri interesante citesc în ziarul „Funcționarul Public” ce ne ajută într-o anumită măsură cum să rezolvăm problemele, mai ales de ordin financiar. Vreau să mă refer la migrație care este o problemă mare pentru toate localitățile din țara noastră. Așa-s timpurile. Dar, pe de altă parte, aceasta ar fi și un sprijin pentru dezvoltarea satelor. Am văzut că această problemă este abordată în paginile ziarului „Funcționarul Public”, după cum a fost și materialul din Lozova, și am hotărât să vă scriu și eu la această temă despre satul nostru Nicoreni, raionul Drochia.

De la noi sunt plecați peste hotare cam a patra parte din populație. Și noi ținem legături cu consătenii

Consătenii de peste hotare nu uită de baștina lor

noștri de peste hotare, dar mai avem multe de făcut în această privință. În fiecare an, prin august, organizăm Zilele Diasporei și cei de peste hotare vin totdeauna, în primul rând, cu cadouri pentru copii. Dar ne ajută și la reparația și renovarea instituțiilor publice, printre care gimnaziul, instituția preșcolară nr. 1, alte instituții publice.

La momentul actual, se lucrează la finalizarea apeductului satului, extinderea iluminatului stradal, renovarea sectoarelor de drumuri locale (variantă albă), renovarea căminului cultural, se identifică cofinanțatorii la implementarea proiectului rețelei de canalizare cu un cost estimativ de 22 mln. de lei, a altor proiecte cu implicarea activă a consătenilor, inclusiv a migranților.

Dar aș vrea să abordez și un alt aspect al problemei migranților. Unii dintre ei ar dori să deschidă afaceri acasă, dar apar anumite impedimente și nu se hotărăsc. Ar fi bine ca în paginile ziarului să fie abordate aceste aspecte privind

dezvoltarea afacerilor acasă, facilitățile de care ar beneficia pentru început viitorii antreprenori, practica unor agenți economici care au reușit, pentru a încuraja dezvoltarea de către migranți a economiei locale în satele de baștină, ceea ce ar fi benefic și pentru autoritățile publice locale. Oricum, ne dorim să lărgim relațiile de comunicare cu consătenii noștri de peste hotare, să creăm asociația de băștinași, ceea ce, cred, va da un suflu nou pentru renovarea satului de baștină, de care ne vom bucura cu toții – și cei de acasă și cei de peste hotare.

Mihail ROTĂRAȘ,
primar de Nicoreni, Drochia

Numărul femeilor-primari în creștere

Femeile sunt tot mai reprezentative în administrația publică, ele conducând, după ultimele alegeri locale din 2019, 196 de primării din Republica Moldova, ceea ce reprezintă 22 la sută din numărul total al primarilor aleși. Comparativ cu scrutinele din 2011 și 2007, a fost înregistrată o creștere de aproape 4%.

300 de femei au fost alese în calitate de consilier de nivelul II sau 27% din numărul total al consilierilor. 3.823 de femei dețin funcția de consilier local de nivelul I sau peste 36% din numărul total al consilierilor de acest nivel. De asemenea, în 2019 au fost alese cu 6,5% mai multe femei în funcția de consilier de nivelul I, decât în 2015. Un procent și mai mare a fost înregistrat la consilierii de nivelul II, unde diferența între 2019 și 2015 este de 8,5 la sută.

Se constată, astfel, un rol tot mai accentuat al femeii în administrația publică, care își depune toate eforturile și cunoștințele, abilitățile și spiritul de inițiativă, ca o bună gospodină de casă, pentru modernizarea serviciului public al țării.

La această temă, vă propunem un interviu, realizat cu absolventa Academiei de Administrare Publică, **Rodica RUSSU**, primar de Telița, raionul Anenii Noi, aflată la cel de-al doilea mandat al său.

CORRESPONDENTUL: Ce v-a motivat să candidați și la alegeri locale din 2019?

Rodica RUSSU: A fost o decizie complicată pentru mine și familie, pentru că doream să merg pe alt făgaș, să revin la profesia și mediul meu de activitate. Decisivă a fost scrisoarea de la secretariatul Fondului Internațional de Investiții Municipale care ne anunțau că suntem preselecțati pentru suport în edificarea unui mare proiect de infrastructură în localitate. Acesta înseamnă multă muncă de negocieri și convingeri a fezabilității proiectului și eram conștientă că, la nivel local, nu se vor putea descurca fără mine. Am depus documentele pentru înregistrarea în cursa electorală în ultima oră a ultimii zile.

COR.: Ce înseamnă, în concepția Dumneavoastră, funcția de primar deținută de o femeie?

R. R.: Funcția de primar înseamnă multă responsabilitate și viziune pentru dezvoltare. Este important să fii la curent cu toate obiectivele de dezvoltare, Strategiile de dezvoltare ale țării, dar și pe plan regional. Trebuie să fii mereu pregătită să aplici la fonduri pentru a oferi localității pe care o reprezintă perspective de a lua un nou curs în dezvoltare. Astăzi, satele noastre încet-încet se depopulează,

infrastructura se învechește, iar ca s-o renovăm nu avem finanțe, iată de ce este important să cartografiem totul la nivel local, să vedem ce putem face pentru a salva ceea ce mai avem în dotare. Eu nu sunt adeptul înstrăinării proprietății publice, ba din contra, această infrastructură moștenită de pe timpuri trebuie reanimată și repusă în circuitul serviciilor publice. Doar că deja viziunile trebuie să fie foarte cost eficiente, toate centrele ce le avem trebuie să fie multifuncționale, să ofere o gamă cât mai largă de servicii sociale, culturale, economice etc. Și aici nu are importanță dacă funcția de primar este ocupată de o femeie sau de un bărbat, primarul e doar primar, indiferent de gen, așa cred eu, cel puțin. Cu toate că creșterea treptată, de la alegeri la alegeri, a numărului de femei la cârma autorităților publice locale înseamnă deja o încredere mai mare pentru femei din partea alegători-

lor și aceasta ne dă virtute de a ne manifesta din plin. Plusvaloarea activității mele se bazează pe studiile de la Academia de Administrare Publică, programa *Relații internaționale* și anume aceasta mă ajută mult să contactez diverși posibili investitori de peste hotare, după cum este și Fondul Internațional de Investiții Municipale

COR.: Ați candidat pentru a doilea mandat pe ultima sută de metri. Și l-ați câștigat. A fost un test după primul mandat de a continua transformările așteptate de consăteni?

R. R.: Într-adevăr, primul mandat a fost un test serios pentru mine. Multe am avut de învățat, dar principalul a fost de a conlucra cu oamenii. Și acum pot să conștientizez că am viziuni noi de dezvoltare a localității mele de baștină și că am susținerea locuitorilor satului ca să implementăm aceste Strategii de dezvoltare locală. Ne dorim un sat pentru oameni și cu oameni.

Pe parcursul acestui mandat planificăm să construim un Cluster turistic ce va include câteva localități riverane de la Nistru. Avem potențial turistic: păduri, plaje, locuri pitorești, avem tradiții și agricultură ecologică, avem ce oferi oaspeților ce doresc să ne

cunoască țara și obiceiurile sale. Și sper să reușim să atragem investiții pentru amenajarea plajelor, a caselor țărănești pentru oaspeți, a muzeelor și a centrelor meșteșugărești, dar, cel mai mult, ne dorim amenajarea primei faleze eco pe malul Nistrului, unde populația va putea să se odihnească și să se recreieze.

COR.: Ce activități economice mai importante sunt în comună, cât de mult vă ajută la bugetul local?

R. R.: Nu suntem o comună bogată, ne bazăm mai mult pe granturi și fonduri internaționale, dar consider că fiecare localitate trebuie să aibă un Plan de dezvoltare economică pentru că doar majorând veniturile la nivel local putem asigura durabilitatea proiectelor investite până la moment. Un asemenea plan avem și noi și suntem în proces de implementare. Pentru aceasta continuăm să invităm datorii de a dezvolta afaceri, să vină la noi în localitate.

Iar de Ziua internațională a Femeii vom organiza o sărbătoare de suflet pentru femeile de toate vârstele din sat cu tradițiile și obiceiurile noastre ca să le păstrăm și să le transmitem generațiilor viitoare.

**Interviu realizat de
Ana-Laura PAȘNIC**

Primarii orașelor din România și Republica Moldova au trasat sarcini prioritare comune de colaborare

La invitația Asociației Orașelor din România (AOR), 18 primari de orașe din Republica Moldova au participat la lucrările Consiliului Director al AOR. Evenimentul a avut loc, recent, în orașul Gura Humorului, România. Asemenea evenimente, ce reunesc primarii de pe ambele maluri de Prut, sunt importante din mai multe puncte de vedere, iar aleșii locali din Republica Moldova au ce învăța de la colegii lor care au acces la fonduri europene. Pentru mai multe detalii, am realizat un interviu cu unul dintre participanții la această reuniune, **Constantin COJOCARU, primar de Edineț**.

CORRESPONDENTUL:
Cum au fost stabilite relațiile cu AOR, ce prevăd aceste relații de colaborare?

Constantin COJOCARU: Relațiile cu AOR au fost stabilite cu câțiva ani în urmă, când îl avusesem oaspete la Edineț pe Președintele AOR, Mădălin Teodosescu, primar al orașului Balș, județul Olt, într-o vizită privată. Astfel, relațiile noastre s-au stabilit, făcând mai multe schimburi de bune practici, precum și semnând mai multe acorduri de înfrățire dintre comunitățile de pe ambele maluri ale Prutului.

COR.: Cum s-au desfășurat lucrările Consiliului? Care au fost subiectele puse în discuție?

C. C.: A fost o ședință comună la Gura Humorului, jud. Suceava, cu prezența a mai multor secretari de stat ai României, a conducerii județului pe diverse domenii. Bucură faptul că de data aceasta din Republica Moldova au fost majoritatea primarilor ce sunt la primul mandat, neavând o practică administrativă locală și internațională, încercând pe această cale să stabilim mai multe punți de apropiere. Interesul sporit al primarilor a constituit posibilele proiecte dintre orașele înfrățite, dar și necesitățile unor orașe de a-și căuta orașe-partenere în România. Personal, având vreo 6 orașe înfrățite din România, am intervenit cu propunerea de a institui o modalitate de finanțare directă, pe linia Ministerului Dezvoltării din România, prin care primăriile să poată aplica anumite proiecte, mai ales, cele ce au deja stabilite acorduri de înfrățire. Aici, am fost susținut de Președintele executiv al Asociației Orașelor din România, Ionel Chiriță, care a asigurat că vor solicita Guvernului României să

creeze un mecanism eficient de susținere a comunităților locale din Republica Moldova, AOR pledând pentru susținerea necondiționată a comunităților locale din Republica Moldova prin investiții directe din partea Guvernului României. „Este clar că putem face acest lucru, de aceea noi vom solicita Guvernului să găsească soluția financiară și împreună cu structurile asociative din România, Asociația Orașelor, Asociația Municipiilor și Asociația Comunelor, împreună cu Congresul Autorităților Locale din Moldova să putem crea un mecanism eficient care să fie adresat direct comunităților locale pentru a aduce plusvaloare în viața comunităților pe care primarii din Republica Moldova le reprezintă”, a menționat Ionel Chiriță.

Pe domeniul proiectelor transfrontaliere, au fost interesate doar județele de frontieră cu Republica Moldova, care sunt eligibile. Am convenit și asupra proiectelor posibile directe dintre primăriile-partenere, legisla-

ția României permițând deja acest lucru.

COR.: În ce măsură colaborarea cu AOR contribuie la înfrățirea localităților noastre, consolidarea cooperării pentru un serviciu public de la noi bazat pe standardele europene?

C. C.: Colaborarea cu AOR pune temelia unor parteneriate comune dintre comunitățile ambelor state. Deja am avut mai multe ședințe comune atât în România cât și Republica Moldova, ceea ce a condus la stabilirea multiplelor parteneriate dintre orașele noastre, mulți primari având deja proiecte comune pe care le implementează. La fel, contează relațiile instituționalizate la nivel de asociații, făcând schimb de bune practici în domeniul legislativ, ceea ce, ulterior, va conduce la descentralizarea pe potrivă a sistemului administrativ din țara noastră.

Urmează ca, în timpul apropiat, să avem o ședință în Republica Moldova pentru a ne stabili foaia de parcurs comună pentru următorii ani.

Doi primari din Republica Moldova au fost premiați în cadrul sesiunii a XXIII-a ordinare a Adunării Generale a Asociației Comunelor din România.

Primarul orașului Criciova, **Valentin Guțan**, a obținut distincția „Cel mai longeviv primar al orașelor din Republica Moldova”, fiind ales local începând cu anul 1987 și până în prezent.

Primarul satului Budești, mun. Chisinau, **Nina Costiuc**,

a obținut premiul „Cel mai longeviv primar al satelor și al comunelor din Republica Moldova” (1980-1985 și începând cu anul 1995).

Alături de aleșii locali, la evenimentul ce a avut loc la București, în perioada 16-19 februarie curent, au participat președintele României Klaus Iohannis, prim-ministrul României, Ludovic Orban, miniștri și secretari de stat.

**Pagină realizată de
Ion AXENTI**

Primăria Chișinău a încheiat un acord de colaborare cu Camera de Comerț și Industrie

Acordul de colaborare a fost semnat de primarul general al mun. Chișinău, Ion Ceban, și președintele Camerei de Comerț și Industrie (CCI), Sergiu Harea, scopul fiind promovarea și dezvoltarea activității de întreprinzător la nivelul municipiului Chișinău.

Un prim pas al parteneriatului va fi stabilirea și îmbunătățirea condițiilor economice și juridice pentru funcționarea eficientă a mediului de afaceri, reieșind din interesul reciproc pentru dezvoltarea potențialului economic al municipiului, precum și crearea unui sistem eficient de parteneriat public-privat în vederea creșterii competitivității și a atracției investiționale a Chișinăului.

Ion Ceban a menționat că actuala administrație a muni-

cipiului Chișinău are ca prioritate îmbunătățirea condițiilor pentru atragerea investițiilor în oraș și crearea a noi locuri de muncă.

„În Chișinău activează circa 65% dintre agenții economici înregistrați în Republica Moldova. Astfel, inițiativa comună vine să promoveze producătorii autohtoni și serviciile oferite de aceștia. De asemenea, în baza cooperării

dintre Primărie și CCI, au fost organizate evenimentele dedicate Târgului de Crăciun și a Expoziției Naționale „Fabricat în Moldova”. Am elaborat mai multe evenimente comune unde vom promova cultura noastră, dar și agenții economici. Aici mă refer la Zilele Chișinăului în alte capitale ale lumii. În parteneriat, ne propunem să organizăm Târgul de Paști, iar în octombrie

curent intenționăm să organizăm Forumul Investițional la Chișinău”, a menționat primarul general al capitalei.

La rândul său, Sergiu Harea a ținut să remarce că agenda CCI va fi ajustată la agenda locală de business pentru a contribui la creșterea competitivității agenților economici din Chișinău și a crea un climat investițional favorabil. Totodată, CCI va organiza instruiți pentru funcționarii din primărie pe domenii de activitate și va promova învățământul dual în cadrul întreprinderilor municipale.

Menționăm că peste 500 de agenți economici din municipiul Chișinău sunt membri ai Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova.

Vasile CHIRILESCU,
șef Serviciul de presă,
primăria mun. Chișinău

Consiliul raional Leova extinde cooperarea internațională

Cooperarea internațională constituie una dintre direcțiile prioritare ale Strategiei de dezvoltare a raionului Leova. În acest context, se înscrie și întreprinderea recentă, în incinta consiliului raional Leova, a Ambasadorului Uniunii Europene în Republica Moldova, Peter Michalko, și Ambasadoarei Republicii Federale Germania, Angela Ganninger, cu conducerea raionului Leova, în frunte cu Nicolae Pritcan, președintele raionului Leova, și vicepreședinții raionului, Rodica Hasan și Aliona Briciag.

În cadrul ședinței, părțile au făcut schimb de opinii referitor la proiectele comune implementate în raionul Leova cu suportul Uniunii Europene și Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei, precum au fost proiectele

„Construcția apeductului Leova-largara”, „Îmbunătățirea serviciului de aprovizionare cu apă a localităților largara, Cupcui, Filipeni, Romanovca”, „Extinderea rețelei de canalizare în orașul Leova”, „Eficientizarea Energetică a clădirii Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” orașul Leova”, „Rețea de formare profesională pentru administrația publică locală”, „Energia - valoare transfrontalieră” etc., precum și construcția locuințelor sociale pentru păturile socialmente vulnerabile, faza II, fiind construite patru blocuri cu 92 apartamente.

În cadrul întreprinderii s-a discutat și despre proiectele ce urmează a fi implementa-

te, impactul asupra dezvoltării economice, sociale, culturale și de mediu a localităților din teritoriu.

Vizita oficială a ambasadorilor UE și Republicii Federale Germania în orașul Leova se datorează campaniei lansată de UE „EU Talks: Vorbește cu Europa”, organizate în cadrul Campaniei naționale de informare

„Uniunea Europeană – Republica Moldova: împreună mai puternici. Creăm noi oportunități pentru tineri!”. Cu această ocazie, oficialii europeni au vizitat Liceul Teoretic „Constantin Spătaru” din orașul Leova.

Elena VACARENCO,
șefa secției administrare
publică,
Consiliul raional Leova

La Cahul, anul 2020 este dedicat copiilor

Este o inițiativă a primarului de Cahul, Nicolae DANDĂȘ, fiind motivată de crezul său că viitorul urbei depinde de pregătirea intelectuală, de dezvoltarea socială, culturală și patriotică a tinerei generații de astăzi. După cum mărturisește în continuare primarul.

Pentru mine și localitatea noastră, acest an va fi unul în care copiii vor avea parte de mai multă atenție. Din practică, constat că, majoritatea cetățenilor, când discută despre copii, în primul rând, îi asociază cu cei de la grădinițe, poate și cu cei de la școlile primare. Dar dacă privim din perspectiva legală, atunci vorbim de persoanele până la 18 ani, care includ și adolescenții. Astfel, în municipiul Cahul, ponderea lor constituie cca 20% din totalul populației localității. Este grupul de cetățeni care sunt cei mai sinceri, motivați și creativi pentru a-și crea condiții pentru dezvoltarea personalității, nemaivorbind despre faptul că ei sunt generația în creștere și perspectiva comunității noastre și a țării. Acest lucru este cu atât mai important, ținând cont de problemele

demografice la nivel de țară și ritmul de dezvoltare, deschiderea lor față de progres, dar și nevoia de atenție și educație tot mai greu de realizat. De aceea am cerut de la toate instituțiile noastre propuneri de activități atât în cadrul instituțiilor educaționale, dar și ca activități extracurriculare, nu doar de importanță locală, ci chiar națională sau

internațională cu justificarea necesității și impactului respectiv, costurile necesare. Acum suntem în proces de a definitiva și sintetiza toate propunerile și să aprobăm planul concret de acțiuni și bugetul necesar pentru realizarea acestuia. Activitățile trebuie să includă atât instituțiile care activează în acest domeniu cât și alți factori, sectorul privat,

părinții copiilor etc.

Acum pregătim proiectele tehnice pentru grădinițe. Este vorba despre instituțiile preșcolare, unde se preconizează reparații capitale cu renovarea acoperișului, lucrări de eficiență energetică, termoizolare, schimbarea ușilor, geamurilor.

În acest an, vom a continua mai multe proiecte culturale și artistice, în special dedicate tinerilor. Vom organiza în continuare festivalurile inițiate la Cahul și care deja au un nume în țară și peste hotare, vom lansa editarea revistei „Cahul literar și artistic”. Este foarte important să investești în cultură pentru că acestea sunt niște investiții foarte importante ce aduc după sine și pe cele economice. Avem toate premisele să devenim în timpul apropiat o capitală culturală și trebuie să le valorificăm, iar ca bază a acestor idei sunt copiii, care trebuie să fie în centrul atenției nu numai pe parcursul anului în curs, dar permanent.

Am hotărât să vă transmit această informație care, cred, ar fi de interes și pentru alte instituții publice din țară.

Acțiunea cu genericul „La o cafea cu un polițist”, lansată de inspectoratul de poliție Ocnița, urmărește scopul de a promova în rân-

reglementa relațiile și colaborarea autorităților publice locale cu oamenii legii, cu polițiștii de sector pentru o mai bună asigurare a ordinii publice, a securității cetățenilor și a proprietăților lor. Noi am răspuns cu

„La o cafea cu un polițist”

organizat în incinta primăriei Otaci o ședință de lucru cu participarea conducerii inspectoratului de poliție Ocnița, reprezentanților autorităților publice locale, a cetățenilor. În cadrul ședinței, am semnat cu șeful inspectoratului, Oleg Chilaru, Acordul de colaborare între instituțiile noastre. Documentul prevede stabilirea unei colaborări durabile între părți, în scopul promovării oportunităților de dezvoltare, precum și implementarea conceptului de poliție comunitară.

Pe parcursul desfășurării ședinței, am purtat discuții cu reprezentanții inspectoratului de poliție privind consolidarea relațiilor de parteneriat viabil între

administrația publică locală Otaci și inspectoratul de poliție Ocnița. Astfel, participanții au fost familiarizați cu noile metode de lucru ale poliției, prin care s-a dorit înlăturarea barierelor dintre polițiști și membrii comunității, având un beneficiu pentru ambele părți, prioritar fiind ordinea publică și securitatea cetățenilor, care pot fi cu mult mai eficiente prin promovarea concepției de poliție comunitară.

După cum am fost informați, asemenea acțiuni vor fi întreprinse în toate localitățile din raionul Ocnița.

Dumitru ZAVROȚCHII,
primar de Otaci, Ocnița

durile cetățenilor concepția de poliție comunitară, de a

mare interes la această inițiativă socială și am or-

Continuăm să publicăm extrase din cartea de investigații istorico-lingvistice
„LIMBA RUMÂNĂ – FUNDAMENT AL NAȘTERII SOCIETĂȚII UMANE” de Andrei GROZA.

Câteva argumente că în antichitate se vorbea în limba rumână

Egiptul antic

Ara. Unul din cele mai vechi cuvinte rumânești, de la care se trage prima denumire a Egiptului antic - Acra, de unde mai târziu provin cuvintele acru (unitate de măsură a suprafeței de pământ arabil), agricultor ș. a.

Mănăstire. Acest cuvânt provine din Egiptul antic și însemna o odaie din casă unde stăpânul se închina zeilor, astrului ceresc.

Setos. Așa era numit zeul egiptean al vânturilor din pustiu, considerat întru chipare a răului.

Șină. Însemna cerc de metal care se fixează pe unele obiecte de lemn (uși, lăzi, butoaie, etc.) pentru a le mări rezistența la uzură. Cuvânt rumânesc întâlnit din prima jumătate a mileniului al III-lea î.e.n.

Izvoarele scrise în vechime ne arată că cuvintele rumânești *alb*, *astru*, *barcă*, *coama*, *cometa*, *dinastie*, *horă*, *ocean*, *stelă* și multe altele au fost utilizate de egiptenii antici cu sute și mii de ani înaintea erei noastre.

Amoreii

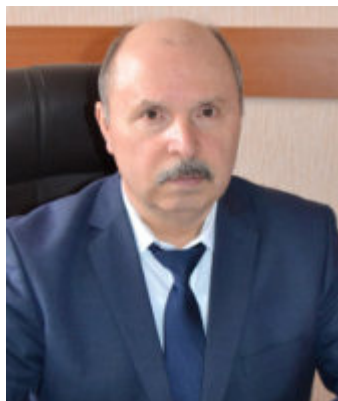
De la cuvântul rumânesc *amurg* (în așa formă se întâlnește numai în limba rumână și într-o formă apropiată *mug* în limba albaneză, - n.n.) provine denumirea uneia dintre cele mai vechi comunități antice - a amoreilor, adică a oamenilor apuseni, dinspre amurg, din partea de unde apune soarele, lucru recunoscut în mai multe izvoare scrise în vechime.

Amoreii au devenit cunoscuți în mileniul III î.e.n., populând teritorii imense cuprinse între Marea Mediterană și gurile râurilor Tigru și Eufrat și formând mai multe orașe-state și chiar state, printre care putem nominaliza orașele-state Ugarit, Mari, Amur și statul Amurru (sec. XV - XIII î.e.n.). Amoreii dispar din istorie în secolul al VII-lea î.e.n.

Aceasta servește ca o mică dovadă în plus că oamenii de atunci, care trăiau în acea regiune, vorbeau în limba rumână.

Ierusalimul antic - oraș strărumân

Conform izvoarelor scrise, orașul Ierusalim, ca localitate, ca așezare omenească s-a format pe vatra unei așezări rurale înființate în mileniul al IV-lea î.e.n. Statutul de oraș i-a fost oferit de Melhisedec, ceea ce însemna regele Sedec,

Andrei GROZA,
doctor în istorie,
conferențiar universitar,
prim-prorector al
Academiei de
Administrare Publică

despre care ne vorbește și Biblia, aproximativ în secolul al XI-lea î.e.n. Acest rege, totodată preot al unui mic stat, a reușit, în scurt timp, să unească mai multe comunități sub conducerea sa, să instaleze pacea multășteptată, transformând orașul într-un centru economic, cultural și mai ales religios destul de important pentru întreaga regiune.

Ca apreciere, localnicii l-au supranumit Solom (mai târziu transcris în limba ebraică și în alte limbi inventate ca Solim, Salim ș.a.m.d. - n.n.), adică Solul om, omul care aduce pacea și liniștea între oameni.

În acea perioadă cuvântul rumânesc *sol* avea un conținut mai larg decât cel cunoscut astăzi, și anume de persoană trimisă de cineva, undeva, cu o misiune sau vestitor. Pe atunci, cuvântul *sol* însemna, în primul rând, reprezentantul Creatorului, care aducea lumina, liniștea și pacea între oameni. Ca simbol al soliilor, al solului servea însuși soarele, de unde, probabil, ceva mai târziu acest cuvânt rumânesc a fost preluat și inclus în limba latină inventată cu sens de soare.

Supranumele atribuit lui Melhisedec a început a fi utilizat și față de oraș, care era orașul reședință a regelui. În scurt timp, acesta a început a fi numit Solom/Solim/Salim.

Ceva mai încoace, în secolul al X-lea î.e.n. un alt rege, chiar cu numele de Solomon (numelui Solom, scris în limba greacă inventată, ca și altor nume i s-a adăugat terminația *on* devenind astfel Solomon) care a făcut destul de multe lucruri

bune pentru stat, inclusiv pentru oraș și care s-a distins, mai ales, prin înțelepciunea proverbială de care a dat dovadă, a fost supranumit Solomon Eroul/

Eroul Solomon de la care și denumirea orașului a fost modificată din Solim/Salim în Ierusalim/Ierusalim.

Cunoscând cum denumirea vestitului oraș antic a prins viață, înțelegem foarte bine că aceasta are origini curat rumânești, bazate pe cuvintele rumânești *sol*, *om* și *erou* și cât de dăunătoare sunt cele scrise în DEX-ul limbii române, atunci când se afirmă că cuvântul *sol* este de origine slavonă, cuvintele *om* și *erou* de origine latină, iar însăși denumirea orașului Ierusalim de origine ebraică.

DEX-ul acceptă totul, numai nu faptul că aceste cuvinte pot avea origini rumânești.

De ce?

Despre așezarea urbană din sec. XIV de la Costești-Gârlea

Între siturile arheologice importante din Republica Moldova un loc distinct îl ocupă așezarea urbană din sec. XIV de la Costești-Gârlea, raionul Ialoveni, introdusă în circulație științifică încă în anul 1924 de către cunoscutul istoric Ștefan Ciobanu.

Cele mai recente investigații arheologice în așezarea medievală de la Costești-Gârlea au fost întreprinse în anii 2016-2019 de Agenția Națională Arheologică a Ministerului Educației, Culturii și Crecetării. Aceste cercetări, care au fost susținute financiar de administrația publică locală, au avut un caracter de salvare, axându-se pe explorarea complexelor afectate de alunecările de teren sau de diferite lucrări de excavare a solului. Drept rezultat, prin săpăturile noastre, în diferite sectoare ale vastului complex de pe valea Botnei, au fost dezvelite parțial sau complet patru bordeie, un segment de la o structură de piatră, poate un edificiu public, un cuptor de ars piatră de var de mari dimensiuni, prevăzut cu o groapă de alimentare cu combustibil, alte câteva instalații de foc și mai multe gropi menajere, precum și peste 20 de morminte

de înmormântare, dintre care se remarcă câteva înmormântări prevăzute cu acoperăminte de lemn. Drept vestigii arheologice, au fost găsite peste 200 de monede de cupru și argint, diferite obiecte de port și uz casnic, lucruri din diverse materiale, o bogată colecție de vase ceramice și o mare cantitate de resturi faunistice. Majoritatea absolută a acestor descoperiri se atribuie perioadei de existență a orașului Hoardei de Aur, care corespunde, în linii generale, primelor șapte decenii ale sec. XIV. Totodată, trebuie subliniat că pentru prima dată au fost descoperite prin săpături arheologice și monede din a doua jumătate a sec. XIII, cea mai veche fiind atribuită epocii hanului Mengu Timur (1266-1280). Unele materiale aparțin altor epoci is-

torice: bronzului târziu, primei epoci a fierului, perioadei de început a migrațiilor sau evului mediu târziu. Datele și vestigiile arheologice dobândite prin cercetările din anii 2016-2019 urmează a fi valorificate din toate punctele de vedere.

Investigațiile arheologice efectuate până în prezent au dovedit că orașul medieval de pe valea Botnei era alcătuit din câteva sectoare, unele reprezentând adevărate cartiere, ce cuprindeau, printre altele, case din piatră și cărămidă, prevăzute cu sistem de aducțiune a apei prin tuburi din ceramică, dar și locuințe îngropate în sol sau diferite ateliere meșteșugărești. La marginile așezării au fost identificate două cimitire cu morminte de înmormântare și un mausoleu, iar în apropiere de oraș – două situri fortificate, a

cărora cronologie și semnificație nu sunt încă clarificate. La fel ca și orașul oriental de la Orheiul Vechi, așezarea urbană de la Costești se datează în etapele finale de stăpânire a Hoardei de Aur asupra spațiului pruto-nistean, care corespunde parțial cu perioada formării și extinderii spre Nistru a Țării Moldovei. Așa cum dovedesc descoperirile de până acum, în special cele monetare, orașul de pe cursul mijlociu al râului Botna a reprezentat și un însemnat centru politic cu emisiune monetară proprie, poate și mai puternică decât cel din sec. XIV de la Orheiul Vechi. Subliniem faptul că suprafața orașului de la Costești era de peste 400 ha, fiind, cel puțin, de două ori mai mare decât a Orheiului Vechi.

Este necesară explorarea lui complexă atât prin săpături de salvare și sistematice ample cât, mai ales, prin cercetări interdisciplinare cu utilizarea metodelor moderne nedistructive. În plus, pentru structurile din piatră, cărămidă și lut ars mai bine păstrate se impune executarea unor lucrări de conservare preventivă *in situ* și restaurare, iar ulterior – punerea lor în valoare cultural-turistică.

dr. Vlad VORNIC,
director al Agenției
Naționale Arheologice

Abonarea 2020

Continuă abonarea pentru anul 2020 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef secție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Dat la tipar 28.02.2020

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

